

اولین بارقه عشق در دل دو نوجوان

O افسانه شاپوری

- O عنوان کتاب: رونیا، دختر یک راهزن
- O نویسنده: آسترید لیندگرن
- O مترجم: نسرين وکیلی
- O تصویرگر: ایلون ویکلند
- O ناشر: نشر چشمه، کتاب ونوشه
- O نوبت چاپ: اول، ۱۳۸۱
- O شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه
- O تعداد صفحات: ۲۴۵ صفحه
- O بها: ۱۹۰۰ تومان

کتاب ماه کودک و نوجوان / بهمن ماه ۱۳۸۲

۱۴

«آدمی نه تنها جفت جنسی، بلکه فرزندان و والدین و همنوعش و خدا را نیز دوست دارد. هم‌چنین، سرزمینی و رنگی و عطری و نغمه‌ای و عدالت و علم را. بی تردید در پاره‌ای زبان‌ها دو واژه مختلف برای امر دوست داشتن، به حسب آن که عنصر عاطفی یا عقلانی غلبه کند، به کار می‌رود، اما همواره حدود آن دو واژه به درستی مشخص و از یکدیگر متمایز نیست و یا معانی‌شان بر هم منطبق و سوار می‌شوند و یکدیگر را تضمین می‌کنند. بنابراین، مردم بنا به تجربه، کشش برای چیزهایی چنین مختلف را هم چون میل مشترک و همانندی درمی‌یابند. این‌ها همه جنبه‌های گوناگون عاطفه عشق اند... در مرتبه خاص انسانی، عشق نمودگار نیروی اولایی است. عشق نه تنها موجب انسجام زوج، خانواده و سپس اجتماع است که خود متشکل از خانواده‌هاست، بلکه به

سرشار از مسئولیت‌پذیری و انعطاف، به صلح و آشتی میان دو خانواده تسری یافت تا جوانه‌های عشق به جامعه و مردمان را در دل‌هایشان بپروراند، آن دو که نمایندگان نسل‌های آینده بودند و رسولان صلح و آشتی.

در سایه عشق است که صلح و آشتی سربر می‌آورد و شاید که صلح و دوستی، خود مایه آفرینش عشق است. گرچه در این روزگار، روی آوردن به دوستی و تفاهم کنشی منطقی برای ایجاد هماهنگی است، عشق حقیقی را با سیاست و مصلحت جویی سر و کاری نیست.

آمیزش مضامین عشق، صلح و دوستی، در بستر حرکت از خانواده که جامعه‌ای کوچک است، به جامعه‌ای بزرگ‌تر، زمانی که به آشتی خانواده‌های رونیا و برک می‌انجامد و تسری آن به نسل‌های آینده، در داستان به خوبی مشهود است.

«رونیا» به نصایح پدر گوش می‌سپارد. «مت» او را از خطرهای «هاری»‌های وحشی، کوتوله‌های خاکستری، راهزن‌های «بورکا» و جنگل انبوه و بالاخره از رودخانه خروشان برحذر می‌دارد. اما نه از احساسی تازه که به زودی در دلش جوانه خواهد زد و نه از عشقی که به «برک» خواهد داشت.

و اکنون این رونیاست و یک دنیا تجربه در مرز میان کودکی و بزرگسالی. ملاقات او و برک، در شکاف جهنم زندگی، رونیا را متحول می‌سازد. نجات برک از سقوط در شکاف جهنم، اولین بارقه عشق را در دل دو نوجوان می‌تاباند.

وابستگی عاطفی رونیا به پدر که از احساسی کودکانه نشأت می‌گیرد، به احساس عاشقانه او به برک بدل می‌شود. تکامل و دگرگونی این احساس تازه که به صلح و دوستی میان رونیا و برک انجامید و به عشق برادرانه برک نسبت به رونیا، عشقی

علاوه، موجب اشتراک در نفسانیات یا موجد روانشناسی جمعی‌ای است که برای پی‌گیری ذوق‌ها و سلیقه‌های مشترک، لذات مشترک و آرمان‌های مشترک، ضرور است. بالاتر از آن، عشق به قدرت گرایش‌های زیرینش، باعث پایبندی و دلبستگی مردمان به محیط اجتماعی و آرایه (طبیعی و منظر) و عادت و نوع قومیت‌شان است و همزمان، به نیروی گرایش‌های برترش، آنان را برای کسب وجدانی کیهانی آماده می‌کند و پرورش می‌دهد و افق عاطفی‌شان را می‌گشاید و از آنان شهروندان عالم می‌سازد.

عشق در عین حال، شرط سکون و ثبات و عامل تحول و تکامل است...»

نویسنده با تمهیداتی به ظاهر ساده، دو جهان متفاوت را در داستان به تصویر کشیده است. این دو جهان، در عین آن که یک کل واحد و به هم پیوسته‌اند، هر یک نماینده و نماد یکی از مقاطع

(موجودات کوچکی که به کودکان شباهت دارند) و جن‌ها و پریان از آن جمله‌اند.

(ب) سرزمین وایکینگ‌ها:

ریشه و منشأ قوم وایکینگ به سده‌های ۸۰۰-۱۱۰۰ میلاد مسیح باز می‌گردد که در اسکاندیناوی و شمال اروپا می‌زیسته‌اند. نویسنده دوره‌ای از تاریخ سرزمینش را به تصویر می‌کشد که دزدی و راهزنی، شیوه خاص زندگی قشری از مردم جامعه بوده است. این گروه که از طریق دزدی و چپاول اموال مردم امرار معاش می‌کردند، به ناچار در انزوا و دور از جامعه می‌زیسته‌ند. اینان زندگی ماجراجویانه و پرتحرکی داشتند که همواره در تعقیب و گریز می‌گذشت؛ تعقیب صاحبان اموال و گریز از سربازان حکومتی و همه این‌ها حاصلی جز ناامنی و ترس و اضطراب مدام برای افراد جامعه نداشت، تمثیل قلعه دو نیم شده و شکاف چهنم، تمثیل مشاجرات و اختلافات خانواده‌های رونیا و برک است که گسیختگی جامعه را در آن دوره تاریخی تداعی می‌کند: مقطعی از تاریخ که نقطه عطفی است برای ورود به مرحله‌ای تازه در تاریخ این سرزمین. زمانی که دزدی و راهزنی، به پایان راه خود رسیده و جامعه خواهان دگرگونی و تحول است. نسل جدید، افکار پدران خود را نمی‌پذیرد، اما چه چیز این جدایی و خلأ را پر خواهد کرد؟ صلح، دوستی، همدلی و عشق به هم نوع و عشقی که ابتدا در دل‌های پاک دو نوجوان، رونیا و برک جوانه زد، آغاز این راه بود.

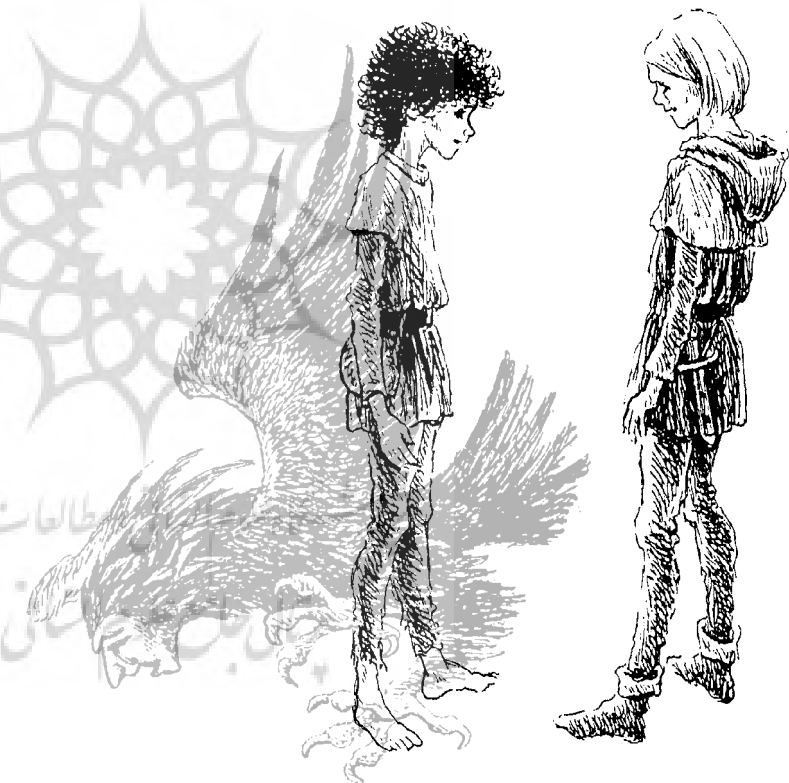
(ج) اما عدم حضور و طرح دنیای امروز یا جامعه کنونی سوئد در داستان که تجربه طبیعی هر یک از مخاطبین کتاب رونیا، خارج از متن و دنیای داستان است، بی‌هوده و از سر تفنن نیست. به عقیده نویسنده، هویت فرهنگی مردم سوئد، در این دوره‌های تاریخی ریشه دارد و در ناخودآگاه جمعی مردم سوئد جاگرفته است. طوری که ماهیت وجودی هر یک از این مقاطع، بدون دیگری امکان ندارد.

پی نوشت‌ها:

۱. عشق، نویسنده رنه آلتدی، ترجمه: جلال ستاری. ناشر: توس. چاپ دوم، ۱۳۷۸
۲. اسطوره زال، نویسنده: محمد مختاری، ناشر: توس. چاپ دوم: ۱۳۷۹. تیراژ: ۳۳۰۰ نسخه

خیالی می‌آفریند. او بخشی از طبیعت است و با دو احساس متضاد با آن روبه‌رو می‌شود؛ پیوند عمیق با طبیعت و هراس مستمر از آن، انسان را به تعبیر و تفسیر طبیعت وا می‌دارد.

«سیر تحول آگاهی و شناخت، به جهت پیوند و وابستگی آدمی به طبیعت از تسلط ارواح جانوران بر ذهن، به تصور پدیده‌های نیمه انسان - نیمه حیوان و آن گاه پدیده‌های انسانی انجامید و

بالاخره تسلط نیروهای معنوی مرموز کم کم جای آن‌ها را در ذهن او گرفت. در طی این دگرگونی به تدریج انسان حماسی و سپس انسان تاریخی موجودیت یافت.»^۲

شخصیت‌های خیالی داستان رونیا، برآمده از افسانه‌های پریانی است که در این سرزمین به وجود آمده‌اند. موجودات نیمه انسان و نیمه حیوانی چون هاری‌ها (پرنندگان خونخوار و وحشی که چهره‌ای انسانی دارند)، کوتوله‌ها، را «مفوب»‌ها

تاریخی است که ساخت هویت فرهنگی و اعتقادی جامعه سوئد را به عهده داشته است.

الف) جهان انسان ابتدایی

بازگشت به زندگی غارنشینی در جنگل، توسط رونیا و برک که زندگی انسان ابتدایی را در طبیعت تجسم می‌بخشد؛ جنگل انبوه و پردرخت، با سایه روشن‌های خیال‌انگیز و ترس آور که گه‌گاه در پرده‌ای از مه پنهان می‌شود. در چنین فضایی است که انسان ابتدایی، ارواح مرموز و موجودات